

Obsah

Seznam zkratk	18
1 Choroby gastrointestinálního traktu v graviditě – úvod (Milan Kment)	19
2 Problematika onemocnění trávicího traktu, žlučových cest, jater a pankreatu v graviditě (Milan Kment)	21
3 Přístup ke gravidní pacientce s onemocněním trávicího traktu (Milan Kment)	23
3.1 Některé fyziologické změny trávicího traktu v graviditě	23
3.2 Výskyt a průběh gastrointestinálních chorob v graviditě	25
3.3 Frekvence gastrointestinálních obtíží v graviditě	25
3.4 Gastroezofageální reflux	25
3.5 <i>Helicobacter pylori</i> a gravidita	26
3.6 Zácpa	26
3.7 Některá vzácnější onemocnění v graviditě	27
4 Choroby žaludku, vředová choroba a hyperemesis gravidarum (Milan Kment)	29
4.1 Úvod	29
4.2 Činnost žaludku v graviditě	29
4.3 Peptický vřed	30
4.3.1 Epidemiologie peptického vředu v graviditě	30
4.3.2 Klinický obraz	31
4.3.3 Léčba	31
4.4 Hyperemesis gravidarum	31
4.4.1 Definice a výskyt	31
4.4.2 Klinický obraz	32
4.4.3 Diferenciální diagnostika	32
4.4.4 Teorie vzniku hyperemesis gravidarum	32
4.4.5 Prognóza	33
4.4.6 <i>Helicobacter pylori</i> a hyperemesis gravidarum	33
4.4.7 Léčba	33
5 Refluxní choroba jícnu v těhotenství (Karel Lukáš)	35
5.1 Symptomatologie	35
5.2 Patofyziologie	36
5.3 Vyšetření	40
5.4 Léčba	40
5.5 Závěr	40

6 Gravidita a Crohnova choroba (Milan Lukáš)	43
6.1 Vliv dědičnosti na vznik nemoci	43
6.2 Fertilita	44
6.3 Riziko kongenitálních malformací u Crohnovy nemoci	45
6.4 Změny laboratorních parametrů v těhotenství	45
6.5 Zobrazovací vyšetření v graviditě	46
6.6 Vliv gravidity na průběh Crohnovy nemoci	46
6.7 Vliv Crohnovy nemoci na průběh těhotenství	47
6.8 Způsob porodu	47
6.9 Medikamentózní terapie	48
6.9.1 Symptomatická terapie	48
6.9.2 Aminosalicyláty	48
6.9.3 Antibiotika	49
6.9.4 Kortikosteroidy	50
6.9.5 Azathioprin a 6-merkaptopurin	50
6.9.6 Metotrexát	51
6.9.7 Cyklosporin A	51
6.9.8 Parenterální a enterální výživa	51
6.9.9 Infliximab	52
6.10 Chirurgická léčba	52
6.11 Vlastní zkušenosti	52
6.11.1 Nemocné s ulcerózní kolitidou	52
6.11.2 Nemocné s Crohnovou chorobou	54
7 Ulcerózní kolitida a těhotenství (Karel Lukáš)	55
7.1 Fertilita	55
7.2 Koncepce a těhotenství	55
7.3 Komplikace v těhotenství	56
7.4 Výkony při porodu u ulcerózní kolitidy	56
7.5 Šestinedělí	57
7.6 Vliv léčby na fertilitu	57
7.7 Léčba ulcerózní kolitidy v těhotenství	57
7.8 Těhotenství u pacientek dříve operovaných pro ulcerózní kolitidu	59
7.9 Vyšetřovací metody ulcerózní kolitidy v těhotenství	59
7.10 Chirurgický zákrok u těhotných pacientek s ulcerózní kolitidou	59
7.11 Závěr	59
8 Glutenová enteropatie (Miloš Dvořák)	62
8.1 Úvod	62
8.2 Definice glutenové enteropatie	62
8.3 Vliv nemoci na pacientku	65
8.3.1 Fertilita	65
8.3.2 Gravidita	66
8.3.3 Heredita	66
8.4 Vliv gravidity na průběh nemoci	66
8.5 Vliv terapie	67
8.6 Vlastní zkušenosti	67
8.7 Závěr	67

9 Maligní nádory trávicího traktu v graviditě (Jiří Ehrmann, Jana Ehrmannová).....	69
9.1 Úvod	69
9.2 Etické problémy maligního onemocnění v těhotenství	69
9.3 Interakce mezi nádorovým onemocněním a graviditou	70
9.3.1 Přirozený průběh nádorového onemocnění v graviditě	70
9.3.2 Obecné zásady léčby zhoubných onemocnění v graviditě	70
9.3.2.1 Prevence generalizace nádoru do plodu.....	70
9.3.2.2 Chirurgická léčba.....	70
9.3.2.3 Radiační léčba	70
9.3.2.4 Chemoterapie	71
9.3.2.5 Závěr	71
9.4 Maligní nádory trávicího traktu v graviditě	71
9.4.1 Kolorektální karcinom v graviditě.....	71
9.4.1.1 Epidemiologie, etiologie, patogeneze.....	71
9.4.1.2 Klinický obraz a diagnostika	74
9.4.1.3 Léčba a prevence	74
9.4.2 Některé další malignity trávicího traktu v graviditě	74
9.4.2.1 Krukenbergův tumor – vlastní kazuistika	74
9.4.2.2 Karcinom žaludku	76
9.4.2.3 Hepatocelulární karcinom	76
9.4.2.4 Ložiskové jaterní procesy.....	76
10 Onemocnění konečníku v těhotenství (Ladislav Horák).....	79
10.1 Vyšetřovací metody	79
10.2 Hemoroidy.....	80
10.2.1 Zevní hemoroidy.....	80
10.2.2 Vnitřní hemoroidy	80
10.2.3 Komplikace vnitřních hemoroidů	81
10.3 Řitní trhlina	81
10.4 Perianální kondylomy (condylomata acuminata)	82
10.5 Perianální flegmóny a hlízy	83
10.6 Periproktální píštěle	84
10.7 Inkontinence stolice	86
10.8 Anální pruritus a perianální ekzém.....	86
10.9 Nádory konečníku.....	87
11 Choroby žlučníku a žlučových cest v graviditě (Zdeněk Mareček)	89
11.1 Úvod.....	89
11.1.1 Základní údaje	89
11.1.2 Klasifikace žlučových konkrementů	89
11.1.3 Patogeneze cholesterolových konkrementů	90
11.1.4 Základní etapy tvorby konkrementů.....	90
11.1.5 Klinický obraz cholelitiázy	92
11.2 Cholelitiáza a těhotenství	93
11.2.1 Epidemiologické údaje	93
11.2.2 Změny jaterních funkcí v graviditě.....	93
11.2.2.1 Změny složení žluče	93
11.2.2.2 Změny intestinálních hormonů.....	93
11.2.2.3 Změny objemu žlučníku.....	94

11.2.2.4	Změny absorpční funkce žlučníku.....	94
11.2.2.5	Progesteron.....	94
11.2.2.6	Vzestup tělesné hmotnosti.....	94
11.2.2.7	Změny sérových lipidů.....	94
11.2.3	Klinický obraz cholelitiázy v průběhu těhotenství.....	94
11.2.3.1	Žlučové „bláto“ – „biliární sludge“.....	95
11.2.3.2	Klinická symptomatologie.....	95
11.2.3.3	Prevence vzniku cholelitiázy.....	96
11.2.3.4	Léčení.....	97
12	Nemoci jater v graviditě (Petr Husa, Libuše Husová)	99
12.1	Fyziologické těhotenství.....	99
12.2	Vyšetření jater během těhotenství.....	100
12.3	Jaterní choroby specifické pro těhotenství.....	101
12.3.1	Hyperemesis gravidarum.....	101
12.3.2	Intrahepatální cholestáza těhotných.....	101
12.3.3	Akutní těhotenská steatóza.....	102
12.3.4	Preeklampsie a eklampsie.....	103
12.3.5	HELLP syndrom.....	103
12.3.6	Ruptura jater.....	104
12.4	Průběh chronických chorob v graviditě.....	104
12.4.1	Autoimunitní hepatitidy.....	104
12.4.2	Chronické virové hepatitidy.....	104
12.4.3	Jaterní cirhóza.....	105
12.5	Jaterní choroby vzniklé v těhotenství.....	105
12.5.1	Akutní virové hepatitidy.....	105
12.5.2	Buddův-Chiarho syndrom.....	106
13	Onemocnění pankreatu v graviditě (Julius Špičák, Jan Martínek).....	107
13.1	Zánětlivá onemocnění pankreatu.....	107
13.2	Akutní pankreatitida.....	107
13.3	Chronická pankreatitida.....	111
13.4	Nádory pankreatu.....	111
14	Cystická fibróza v těhotenství (Julius Špičák, Jan Martínek).....	114
14.1	Cystická fibróza.....	114
14.2	Plodnost pacientek s cystickou fibrózou.....	114
14.3	Průběh těhotenství u pacientek s cystickou fibrózou.....	115
14.4	Vliv těhotenství na další průběh cystické fibrózy.....	117
14.5	Problematika genetického poradenství.....	117
14.6	Závěr.....	117
15	Gravidita a trávicí trakt z pohledu gynekologa (Karel Citterbart).....	119
15.1	Refluxní choroba jícnu.....	119
15.2	Hiátová hernie.....	120
15.3	Jícnová mykóza.....	120
15.4	Peptické vředy.....	120
15.5	Zhoubné nádory žaludku.....	120
15.6	Gastroenteritida.....	120
15.7	Ulcerózní kolitida.....	121
15.8	Crohnova choroba.....	121
15.9	Ileostomie.....	121

15.10	Zácpa	121
15.11	Hemoroidy	121
15.12	Těhotenské žloutenky	122
15.13	Pankreatitida	122
15.14	Náhlé příhody břišní	122
15.14.1	Náhlé příhody břišní chirurgické	122
15.14.1.1	Apendicitida	123
15.14.1.2	Hernie	123
15.14.1.3	Ileus	123
15.14.1.4	Nitrobřišní extragenitální krvácení	124
15.14.2	Náhlé příhody břišní porodnické	124
15.14.2.1	Nitrobřišní genitální krvácení	124
15.14.2.2	Torze těhotné dělohy	125
16	Náhlé příhody břišní v těhotenství (Jan Šváb)	126
16.1	Úvod	126
16.1.1	Klinický obraz	127
16.1.2	Prevence náhlých příhod břišních	127
16.1.3	Rozdělení náhlých příhod břišních	127
16.1.4	Vyšetření nemocné	127
16.1.5	Symptomatologie náhlých příhod břišních	128
16.1.5.1	Průběh onemocnění	128
16.1.5.2	Obraz symptomatologie zánětlivých náhlých příhod břišních	128
16.2	Bolestivé syndromy břišní – diferenciální diagnostika	129
16.2.1	Bolestivý syndrom nadbříšku	129
16.2.2	Bolestivý syndrom pravého podbříšku	129
16.2.3	Bolestivý syndrom levého podbříšku	131
16.3	Příznakový soubor svědčící pro zánětlivou náhlou příhodu břišní	131
16.3.1	Akutní apendicitida	132
16.3.2	Neprůchodnost trávicí trubice	133
16.3.3	Cholelitiáza a její komplikace	134
16.4	Symptomatologie krvácení do gastrointestinálního traktu a peritoneální dutiny	134
16.4.1	Krvácení do trávicí trubice	134
16.4.2	Krvácení do peritoneální dutiny	135
16.4.3	Krvácení z rodidel	135
16.4.4	Poranění dělohy v těhotenství	135
16.5	Závěr	135
17	Gastrointestinální léčiva v graviditě (Tomáš Doležal)	137
17.1	Úvod	137
17.2	Epidemiologie	137
17.3	Kategorie rizik	138
17.4	Průnik léčiv placentou	138
17.5	Rizika jednotlivých skupin gastrointestinálních léčiv	139
17.5.1	Antacida	139
17.5.2	Antisekretorika	139
17.5.2.1	Cimetidin	139
17.5.2.2	Ranitidin	139
17.5.2.3	Famotidin a nizatidin	139

17.5.2.4	Omeprazol.....	139
17.5.2.5	Lansoprazol	139
17.5.3.	Gastroprotektiva.....	140
17.5.3.1	Sukralfát.....	140
17.5.3.2	Misoprostol	140
17.5.4.	Antiemetika	140
17.5.4.1	Metoclopramid.....	140
17.5.4.2	Droperidol	140
17.5.4.3	Promethazin	140
17.5.4.4	Ondansetron, granisetron.....	141
17.5.5.	Prokinetika.....	141
17.5.5.1	Cisaprid.....	141
17.5.5.2	Domperidon	141
17.5.5.3	Metoclopramid.....	141
17.5.6.	Laxativa.....	141
17.5.6.1	Laktulóza	141
17.5.6.2	Senna.....	141
17.5.6.3	Glycerol	141
17.5.7	Antidiaroeika.....	141
17.5.7.1	Loperamid	141
17.5.7.2	Difenoxylát.....	141
17.5.7.3	Aktivní uhlí.....	142
17.5.8.	Protizánětlivá léčiva k terapii nespecifických střevních zánětů.....	142
17.5.8.1	Sulfasalazin	142
17.5.8.2	Mesalazin	142
17.5.9.	Spazmolytika.....	143
17.5.9.1	Papaverin	143
17.6	Léky užívané v laktaci	143
18	Biochemické metody v gastroenterologii (Petr Kocna)	145
18.1	Úvod.....	145
18.1.1	Dechové testy.....	145
18.1.2	Screeningové programy v gastroenterologii	147
18.2	Diagnostika infekce <i>Helicobacter pylori</i>	148
18.2.1	Průkaz antigenu <i>Helicobacter pylori</i> ve stolici	148
18.2.2	Detekce <i>Helicobacter pylori</i> dechovým testem	148
18.3	Další biochemické markery onemocnění žaludku	149
18.3.1	Sérové pepsinogeny.....	149
18.3.2	Hladina gastrinu.....	150
18.3.3	Dechový test s ¹³ C-octanoátem sodným.....	150
18.4	Diferenciální diagnostika malabsorpčního syndromu.....	150
18.4.1	Sérová hladina β-karotenu	151
18.4.2	Toleranční zátěžový test s β-karotenem nebo vitamínem A.....	151
18.4.3	Toleranční zátěžový test s D-xylózou.....	152
18.4.4	Screening celiakie – sérologické markery.....	153
18.4.4.1	Antigliadinové protilátky AGA třídy IgA a IgG.....	153
18.4.4.2	Protilátky k endomyziu (EmA) třídy IgA	153
18.4.4.3	Protilátky ke tkáňové transglutamináze (atTG).....	154
18.4.4.4	Stanovení protilátek ke gliadinu nebo atTG ve stolici.....	154

18.4.5	Laktózová intolerance	155
18.5	Laboratorní diagnostika onemocnění pankreatu	156
18.5.1	Makroamyláza	156
18.5.2	Pankreatické funkce – dechové testy.....	156
18.5.2.1	Dechový test s ¹³ C-mixed triglyceridy (MTG-BT)	157
18.5.3	Pankreatické enzymy ve stolici	157
18.5.3.1	Stanovení chymotrypsinu (CHT) ve stolici	157
18.5.3.2	Stanovení elastázy-1 (EL-1) ve stolici.....	157
18.5.3.3	Stanovení pankreatické amylázy ve stolici	158
18.6	Okultní krvácení.....	158
18.6.1	Screeningový test okultního krvácení.....	158
18.6.2	Imunochemický průkaz krve ve stolici	159
18.7	Stanovení calprotectinu.....	159
19	Endoskopické výkony v graviditě (Radan Keil)	161
19.1	Úvod	161
19.2	Analgosedace před endoskopickým výkonem	162
19.2.1	Úvod	162
19.2.2	Léky užívané jako premedikace při všech typech endoskopických výkonů	162
19.2.2.1	Meperidin	162
19.2.2.2	Diazepam	163
19.2.2.3	Midazolam	163
19.2.2.4	Simethicone	164
19.2.2.5	Glukagon	164
19.2.2.6	Antibiotika	164
19.3	Léky užívané po endoskopickém výkonu	167
19.4	Léky užívané ve spojení s jednotlivými endoskopickými výkony.....	167
19.4.1	Příprava tlustého střeva před kolonoskopií.....	167
19.4.2	Vodný jodový kontrast používaný při ERCP	167
19.5	Indikace urgentního endoskopického zákroku u těhotných pacientek pro krvácení do GIT a přidružené postupy	168
19.6	Endoskopické výkony během těhotenství	
19.6.1	Ezofagogastroduodenoskopie	168
19.6.2	Sigmoideoskopie	168
19.6.3	Perkutánní gastrotomie.....	169
19.6.4	Endoskopická retrogradní cholangiopankreatografie	170
19.7	Závěr	172
20	Zobrazovací metody v graviditě (Josef Hořejš).....	174
20.1	Metodika a indikace	174
20.2	Nejčastější onemocnění GIT.....	176
20.2.1	Akutní poranění břišních orgánů.....	176
20.2.2	Pravý podbříšek.....	176
20.2.3	Epigastrium	176
20.3	Perkutánní intervenční zákroky.....	177
	Věcný rejstřík	181